

desitjar coses presenta dos problemes: el primer és haver de conviure amb un desig no satisfet; el segon és haver de conviure amb un desig que s'ha fet realitat. A vegades es fa difícil decidir quina de les dues alternatives pot resultar la més tenebrosa. Potser per això els orientals, que són gent poc donada a córrer riscos vitals, solen dir que qui no desitja res ja ho té tot. La filosofia de la contenció té arrels profundes a l'Extrem Orient. Un proverbi xinès ho formula així: «Si vols ser feliç per poc temps, emborratxa't. Si vols ser feliç per molt temps, enamora't. I si vols ser feliç per sempre, aficiona't a la jardineria».

En la tradició occidental abunden, també, les recomanacions cautelars sobre la naturalesa del desig. Fiar-se massa de les coses que volem que passin sol generar temperaments decebuts i melancòlics. John Lennon, en una extraordinària projecció de les circumstàncies de la seva mort tràgica, cantava «La vida és el que et passa mentre estàs fent altres plans». El tret que un dement li va etzibar mentre

sortia de casa és una prova extrema de la relació dialèctica entre el desig i el temps. «És amb el temps que tot se'n va», cantava Leo Ferré. I és el temps el que apareix com a refugi per acotar l'elaboració del desig i donar-li alguna mesura. El reverend Sydney Smith, amb clàssic pragmatisme anglosaxó, recomanava als seus feligresos que prenguessin nota de la perspectiva curta de la vida i, doncs, que no fessin mai grans plans «més enllà de l'hora del te o del sopar». En aquesta línia, la saviesa popular del català ha generat una dita que sempre convé tenir a mà: «Qui dia passa, any empeny». Els que han patit, o pateixen, situacions extremes i doloroses entenen perfectament la profunda veritat que conté aquesta recepta per procurar viure sense records inútils ni especulacions sobre futurs incerts.

És temps de bons desitjos i de plans de futur. Si realment no se'n poden estar, és del tot recomanable practicar el desig amb moderació i a curt termini. Bon any nou!

Josep-Maria Terricabras és catedràtic de filosofia, director de la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona i membre de l'Institut d'Estudis Catalans. Ha sigut becarí de la Universitat de Münster (Alemanya), del Saint John's College (Cambridge) i de la Universitat de Berkeley (Califòrnia). Ha treballat temes de filosofia contemporània, particularment de filosofia del llenguatge, teoria del coneixement, ètica i lògica. Té obert el portal de filosofia www.terrincabras-filosofia.cat.

Com una carta als Reis

Diu que puc fer una carta als Reis de l'Orient, els únics que m'agraden, potser perquè no eren reis sinó uns mags. Els que em coneixen em diuen: «No demanis res, ja tens de tot», i els que m'estimen: «Demana, demana!». Demanaré, doncs, però triant.

Em sembla que, si sou mags, no us puc pas demanar el que jo i el meu sou ja ens procurem. De fet, tinc unes quantes coses que em fan goig i moltes

altres que no necessito però tampoc no llenço. Així doncs, no tiraré pas per aquí, per no anar-me repetint avorridament. Com que a casa hi estic bé, valdrà més que em porteu coses per sortir a fora, coses de desgast diari, com ara molta paciència per aguantar discursos i frases fetes, consignes, consells, anuncis, notícies i comentaris. La paciència, però, només per parar el cop, per no haver-me de morir reconcolit, per poder continuar obrint els ulls i les orelles.



I llavors, a la paciència, afegiu-hi dosis grans d'indignació, no fos que la paciència em guanyés i ho acabés trobant bé tot.

Per a mi, no necessito res més. Però encara em queda paper, i n'hi ha molts que necessiten coses i som molts els que necessitem que les obtinguin. Tenen, per exemple, moltes necessitats la majoria dels nostres periodistes: ensenyeu-los a parlar i escriure bé la llengua del país. Que els que es dediquen a la política no facin el ridícul i aprenguin, en canvi, a riure. Que les famílies no deixin els fills a l'escola com aquell que els deixa a l'hospici.

I també us vull demanar coses difícils de debò, que per això vosaltres sou mags i jo sóc ambiciós. Que hi hagi lleis que vigilin i castiguen els que remenen els diners, els que ens els deixen, se'ls deixen, se'ls descuiden, els perden, i els troben quan es figuren i

ens figuren la mà a la butxaca. Que hi hagi lleis que castiguen severament els que torturen i maten, els que disparen, els que els fan disparar i els que els fabriquen les armes. Que estigui prohibit parlar en nom de déu. Que la crisi actual serveixi (ai!) per passar pàgina d'aquest capitalisme; que els empresaris sàpiguen que, si poden crear riquesa, aquesta ha de ser per a tots. Que tots aprenguem a viure amb intensitat cada moment de la vida, sense donar-nos gaire importància, sense que ens importi gaire la importància de ningú.

Ai, pobres mags, feu el que pugueu. I doneu-nos un cop de mà –només un copet, perquè la resta és nostra– per aconseguir que cada dia siguem una mica més lliures, més afables, més independents de criteri. La independència del país, en canvi, no us la demano, perquè no és cosa de màgia. És cosa de democràcia. Això ho hem de fer nosaltres.